

Член 4**ИСУС ХРИСТОС „РАЗПНАТ БЕ ЗА НАС
ПРИ ПОНТИЙ ПИЛАТ, СТРАДА И БЕ ПОГРЕБАН“**

- ¹⁰⁶⁷ 571 Пасхалната тайна на Кръста и на Възкресението на Христа заема централно място в благовестието, което апостолите, а след тях и Църквата трябва да известят на света. Спасителният замисъл на Бога се изпълни „веднъж завинаги“ (*Евр.* 9, 26) чрез изкупителната смърт на Неговия Син Исус Христос.

³³³ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 5: AAS 57 (1965) 7.

³³⁴ Вж. SANCTUS LEO MAGNUS, Sermo 51, 3: CCL 138A, 298-299 (PL 54, 310).

³³⁵ Вж. *Евр.* 12, 3.

572 Църквата остава вярна на тълкуването на всички Писания, дадено от самия Исус както преди, така и след Пасхата (*Лук.* 24, 27. 44-45). „Нали тъй трябваше да пострада Христос и да влезе в славата Си?“ (*Лук.* 24, 26)³³⁶. Страданието на Исус добива конкретна историческа форма поради факта, че Той бива „отхвърлен от стареите, първосвещениците и книжниците“ (*Марк.* 8, 31), които Го предават „на езичниците, за да бъде поруган и бичуван, и разпнат“ (*Мат.* 20, 19).

599

158

573 И така, „вярата може да опита да проучи обстоятелствата при смъртта на Исус, предадени вярно от Евангелията“³³⁷ и изяснени от други исторически източници, за да се разбере по-добре смисълът на Изкуплението.

Параграф 1

ИСУС И ИЗРАИЛ

574 Още от началото на общественото служене на Исус фарисеите и привържениците на Ирод заедно със свещениците и книжниците се уговарят да Го погубят³³⁸. Заради някои Негови действия, като изгонването на демони³³⁹, опрощаването на грехове³⁴⁰, изцеляване в съботния ден³⁴¹, собственото тълкуване на предписанията за чистотата на Закона³⁴², близките отношения с митари и обществени грешници³⁴³, Исус е изглеждал на някои злонамерени хора твърде подозрителен и обладан от зли духове³⁴⁴. Обвиняват Го в богохулство³⁴⁵, лъжепророчество³⁴⁶, в религиозни престъпления, които Законът наказва със смъртно наказание чрез убиване с камъни³⁴⁷.

530

591

575 Следователно немалко думи и действия на Исус са били „предмет на

³³⁶ Вж. *Лук.* 24, 27. 44-45.

³³⁷ Вж. Concilium Vaticanum II, Const. dogm. *Dei Verbum*, 19: AAS 58 (1966) 826-827.

³³⁸ Вж. *Марк.* 3, 6.

³³⁹ Вж. *Мат.* 12, 24.

³⁴⁰ Вж. *Марк.* 2, 7.

³⁴¹ Вж. *Марк.* 3, 1-6.

³⁴² Вж. *Марк.* 7, 14-23.

³⁴³ Вж. *Марк.* 2, 14-17.

³⁴⁴ Вж. *Марк.* 3, 22; *Иоан.* 8, 48; 10, 20.

³⁴⁵ Вж. *Марк.* 2, 7; *Иоан.* 5, 18; 10, 33.

³⁴⁶ Вж. *Иоан.* 7, 12; 7, 52.

³⁴⁷ Вж. *Иоан.* 8, 59; 10, 31.

³⁴⁸ Вж. *Лук.* 2, 34.

противоречие³⁴⁸ за религиозните власти на Йерусалим, тези, които Евангелието на Св. Йоан често пъти нарича „Еврейците“³⁴⁹, много повече, отколкото за простолудията на Божия народ³⁵⁰. Наистина, Неговите отношения с фарисеите не са били само полемични. Фарисеи Го 993 предупреждават за опасността, на която се излага³⁵¹. Исус хвали някои от тях, като например книжника, за когото се говори в Евангелието на Марк (12, 34), и често сяда да се храни с фарисеите³⁵². Исус потвърждава ученията, споделяни от този духовен елит на Божия народ: възкресението на мъртвите³⁵³, формите на благочестие (милостиня, пост и молитва)³⁵⁴, както и обичая да се обръщат към Бога като Баща, и централното значение, което отдават на запо-ведта за любов към Бога и ближния³⁵⁵.

576 В очите на много хора в Израил изглежда, че Исус се обявява против най-важните институции на избрания народ:

- против подчинението на Закона като цяло от писани наставления и, според фарисеите, против тълкуването на устното Предание;
- против централното значение на Йерусалимския храм като свещено място, където Бог обитава по особен начин;
- против вярата в един Бог, чиято слава не може да бъде споделена от никой човек.

I. Исус и Законът

1965 577 В началото на Нагорната проповед Исус отправя тържествено предупреждение, представяйки Закона, даден от Бога върху Синай при Стария Завет, в светлината на благодатта на Новия Завет:

1967 „Не мислете, че съм дошъл да наруша Закона или пророците: не да наруша съм дошъл, а да изпълня. Защото истина ви казвам: докле премине небето и земята, ни една йота или една чертица от Закона няма да премине, докато всичко не се сбъдне. И тъй, който наруши една от най-малките тези заповеди и така поучи човеците, той най-малък ще се нарече в Царството Небесно, а който изпълни и поучи, той велик ще се нарече в Царството Небесно“ (*Мат.* 5, 17-19).

³⁴⁹ Вж. *Иоан.* 1, 19; 2, 18; 5, 10; 7, 13; 9, 22; 18, 12; 19, 38; 20, 19.

³⁵⁰ Вж. *Иоан.* 7, 48-49.

³⁵¹ Вж. *Лук.* 13, 31.

³⁵² Вж. *Лук.* 7, 36; 14, 1.

³⁵³ Вж. *Мат.* 22, 23-34; *Лук.* 20, 39.

³⁵⁴ Вж. *Мат.* 6, 2-18.

³⁵⁵ Вж. *Марк.* 12, 28-34.

578 Исус, Месията на Израил, най-великият в Царството Небесно, е трябвало според собствените Му думи да изпълни Закона в неговата цялост, следвайки и най-малките му заповеди. Той единствен е могъл да го направи съвършен³⁵⁶. Според собственото Му признание евреите никога не са могли да изпълнят Закона в Неговата цялост, без да нарушат най-малката заповед³⁵⁷. Ето защо при всяко годишно отпразнуване на Изкуплението децата на Израил искат от Бога прошка за нарушенията на Закона. В действителност Законът представлява едно цяло и както напомня св. Яков: „Който опази целия Закон, а съгреси в едно, той бива виновен във всичко“ (*Иак.* 2, 10)³⁵⁸.

1953

579 Този принцип на цялостното спазване на Закона не само в неговата буква, но и в духа му е бил много ценен от фарисеите. Изтъквайки предимството на този принцип за Израил, те довеждат много от евреите по времето на Исус до крайна религиозна ревност³⁵⁹. В случаите, когато не се превръща в предмет на лицемерна казуистика³⁶⁰, тази ревност необходимо подготвя народа за непознатата дотогава намеса на Бога, каквото представлява съвършеното изпълнение на Закона от единствения Праведник вместо всички грешници³⁶¹.

580 Съвършеното изпълнение на Закона можеше да бъде дело само на Божествения Законодател, роден и подчинен на Закона в лицето на Сина³⁶². В Исус законът се явява вече не издълбан върху каменни скрижали, а „във вътрешността“ и „сърцето“ (*Иер.* 31, 33) на Служителя, който поради това, че „произвежда съд по истина“ (*Ис.* 42, 3), е станал „Завет за народа“ (*Ис.* 42, 6). Исус изпълнява Закона чак дотам да приеме връз Себе си „проклятието на Закона“³⁶³, заслужено от тези, които „не изпълняват постоянно всичко, що е писано в книгата на закона“³⁶⁴, защото смъртта на Христос е станала „за изкупване от престъпленията през Първия Завет“ (*Евр.* 9, 15).

527

³⁵⁶ Вж. *Иоан.* 8, 46.

³⁵⁷ Вж. *Иоан.* 7, 19; *Деян.* 13, 38-41; 15, 10.

³⁵⁸ Вж. *Гал.* 3, 10; 5, 3.

³⁵⁹ Вж. *Рим.* 10, 2.

³⁶⁰ Вж. *Мат.* 15, 3-7; *Лук.* 11, 39-54.

³⁶¹ Вж. *Ис.* 53, 11; *Евр.* 9, 15.

³⁶² Вж. *Гал.* 4, 4.

³⁶³ Вж. *Гал.* 3, 13.

³⁶⁴ Вж. *Гал.* 3, 10.

2054 581 Исус изглежда в очите на евреите и техните духовни водачи като „Рави“³⁶⁵. Той често привежда доказателства в рамките на равинското тълкуване на Закона³⁶⁶. Но в същото време Исус не е могъл да не влезе в конфликт с тълкувателите на Закона, защото не се е задоволял само да предлага своето тълкуване редом с техните. „Защото Той ги поучаваше като такъв, който има власт, а не като книжниците (и фарисеите)“ (*Мат* 7, 29). В Него е същото Божие Слово, което бе отекнало на Синай, за да даде на Мойсей написания закон, и което отново биде чуто на Планината на Блаженствата³⁶⁷. Това Слово не унищожава Закона, а го изпълнява, като предава по божествен начин своето последно тълкуване: „Слушали сте още, че бе казано на древните... Аз пък ви казвам“ (*Мат*. 5, 33-34). Със същата тази божествена власт Той не признава „преданието човешко“³⁶⁸ на фарисеите, които „са предали Словото Божие“³⁶⁹.

368 582 Отивайки още по-далеч, Исус доусъвършенства закона за чистотата на храните, така необходим в ежедневиия живот на евреите, откривайки неговия „педагогически“ смисъл³⁷⁰ чрез божествено тълкуване: „Нищо, което влиза в човека отвън, не може да го оскверни.“ Така обявява чисти всички храни. И казва обаче: „Което излиза от човека, то осквернява човека. Защото отвътре, от сърцето човешко, излизат зли помисли“ (*Марк*. 7, 18-21). Като предава с божествена власт окончателното тълкуване на Закона, Исус се сблъсква с някои тълкуватели на Закона, които не признават неговото тълкуване, макар че то бива подкрепено от божествени знаци³⁷¹. Това се отнася по-специално за съботния ден: Исус напомня, често с равински доказателства³⁷², че почивката в събота не е нарушена от служенето на Бога³⁷³ или на ближния³⁷⁴, когато му носи изцеление.

II. Исус и Храмът

529 583 Исус, както и пророците преди Него, изпитват към Йерусалимския храм най-дълбока почит. В Храма Исус е представен от Йосиф и Мария
534 40 дни след раждането си³⁷⁵. На 12-годишна възраст Той решава да оста-

³⁶⁵ Вж. *Иоан*. 11, 22; 3, 2; *Мат*. 22, 23-24. 36-37.

³⁶⁶ Вж. *Мат*. 12, 5; 9, 12; *Марк*. 2, 23-27; *Лук*. 6, 6-9; *Иоан*. 7, 22-23.

³⁶⁷ Вж. *Мат*. 5, 1.

³⁶⁸ Вж. *Марк*. 7, 8.

³⁶⁹ Вж. *Марк*. 7, 13.

³⁷⁰ Вж. *Гал*. 3, 24.

³⁷¹ Вж. *Иоан*. 5, 36; 10, 25. 37-38; 12, 37.

³⁷² Вж. *Марк*. 2, 25-27; *Иоан*. 7, 22-24.

³⁷³ Вж. *Мат*. 12, 5; *Числ*. 28, 9.

³⁷⁴ Вж. *Лук*. 13, 15-16; 14, 3-4.

³⁷⁵ Вж. *Лук*. 2, 22-39.

не в Храма, за да припомни на своите родители, че трябва да „държи за нещата“ на Своя Отец³⁷⁶. През време на скрития си живот Той отива в Храма всяка година за Пасхата³⁷⁷; самата Му обществена дейност е била сякаш ритмично управлявана от поклонничествата в Йерусалим по време на големите еврейски празници³⁷⁸.

584 Исус е отивал в Храма като изключително място за среща с Бога. Храмът за него е жилището на Неговия Отец, дом за молитва, и Той се възмущава от това, че външният двор пред Храма е превърнат в място за търговия³⁷⁹. Ако разгонва търговците от Храма, то е заради ревността Си любов към Отца: „Дома на Отца Ми не правете дом за търговия. Тогава учениците Му си спомниха, че е писано: „ревността за Твоя дом ме изяде“ (Пс. 68, 10) (Иоан. 2, 16-17). След Възкресението апостолите запазват религиозното си благоговение пред Храма³⁸⁰. 2599

585 В навечерието на своето страдание Исус предрича разрушаването на тази великолепна постройка, от която не ще остане камък върху камък³⁸¹. Той известява това със знак от последните времена, които ще отпочнат заедно със собствената му Пасха³⁸². Но това пророчество е представено изопачено в лъжливите свидетелства по време на разпита Му при Първосвещеника³⁸³ и Му бива вменено като оскърбление при приковането на Кръста³⁸⁴.

586 Исус изобщо не е бил враждебен към Храма³⁸⁵, където излага най-същественото от своето учение³⁸⁶, и затова иска да плати данък на Храма, привличайки Петър³⁸⁷, когото вече е поставил като основа на своята бъдеща Църква³⁸⁸. Нещо повече, Той се отъждествява с Храма, представяйки се за окончателното обиталище на Бога сред 797

³⁷⁶ Вж. Лук. 2, 22-39.

³⁷⁷ Вж. Лук. 2, 46-49.

³⁷⁸ Вж. Лук. 2, 41.

³⁷⁹ Вж. Мат. 21, 13.

³⁸⁰ Вж. Деян. 2, 46; 3, 1; 5, 20-21.

³⁸¹ Вж. Мат. 24, 1-2.

³⁸² Вж. Мат. 24, 3; Лук. 13, 35.

³⁸³ Вж. Марк. 14, 57-58.

³⁸⁴ Вж. Мат. 27, 39-40.

³⁸⁵ Вж. Мат. 8, 4; 23, 21; Лук. 17, 14; Иоан. 4, 22.

³⁸⁶ Вж. Иоан. 18, 20.

³⁸⁷ Вж. Мат. 17, 24-27.

³⁸⁸ Вж. Мат. 16, 18.

1179 хората³⁸⁹. Ето защо телесното Му умъртвяване³⁹⁰ предвестява разрушаването на Храма, което показва навлизането в нов етап от историята на спасението: „Настъпва час, когато нито в тая планина, нито в Йерусалим ще се поклоните на Отца.“³⁹¹

III. Исус и вярата на Израил в единствения Бог и Спасител

587 Ако Законът и Йерусалимският храм са могли да бъдат „предмет на противоречие“³⁹² от страна на Исус за религиозните власти на Израил, то Неговата жертва за изкуплението на греховете, дело свършено божествено, става за тях истински непреодолима преграда³⁹³.

588 Исус предизвиква възмущението на фарисеите с това, че се храни с митарите и грешниците³⁹⁴ в такава задушевна близост, както с тях самите³⁹⁵. Против онези от тях, „които бяха убедени в себе си, че са праведни, и презираха другите“ (Лук. 18, 9)³⁹⁶, Исус потвърждава: „Не съм дошъл да призова праведници, а грешници към покаяние“ (Лук. 5, 32). Той отива още по-далеч, заявявайки неприкрито пред фарисеите, че щом грехът е навсякъде³⁹⁷, тези, които претендират, че нямат нужда от спасение, заслепяват самите себе си³⁹⁸.

589 Възмущението от Исус е най-вече поради това, че Той отъждествява милостивото Си поведение към грешниците с поведението на Самия Бог спрямо тях³⁹⁹. Той стига дотам да внуши, че като споделя трапезата с грешниците⁴⁰⁰, ги допуска до Месианската трапеза⁴⁰¹. Но най-вече с опрощаването на греховете Исус поставя религиозната власт на Израил пред истинска дилема. Нима с право няма да кажат потресени: „Кой може да прощава грехове освен един Бог?“ (Марк. 2, 7). Като прощава греховете, Исус или богохулства,

431, 1441

³⁸⁹ Вж. *Иоан.* 2, 21; *Мат.* 12, 6.

³⁹⁰ Вж. *Иоан.* 2, 18-22.

³⁹¹ Вж. *Иоан.* 4, 23-24; *Мат.* 27, 51; *Евр.* 9, 11; 21, 22.

³⁹² Вж. *Лук.* 2, 34.

³⁹³ Вж. *Лук.* 20, 17-18; *Пс.* 117, 22.

³⁹⁴ Вж. *Лук.* 5, 30.

³⁹⁵ Вж. *Лук.* 7, 36; 11, 37; 14, 1.

³⁹⁶ Вж. *Иоан.* 7, 49; 9, 34.

³⁹⁷ Вж. *Иоан.* 8, 33-36.

³⁹⁸ Вж. *Иоан.* 9, 41-49.

³⁹⁹ Вж. *Мат.* 9, 13; *Ос.* 6, 6.

⁴⁰⁰ Вж. *Лук.* 15, 1-2.

⁴⁰¹ Вж. *Лук.* 15, 23-32.

защото, бидейки човек, се приравнява на Бога⁴⁰², или пък казва истината и Неговата личност явява името на Бога и Го открива⁴⁰³. 432

590 Единствено божествената самосъщност на Личността на Исус може да оправдае абсолютното изискване: „Този, който не е с Мен, е против Мен“ (Мат. 12, 30); също когато казва, че има в Него „повече отколкото в Иона ... повече отколкото в Соломон“ (Мат. 12, 41-42), „повече отколкото в Храма“⁴⁰⁴, когато припомни по свой повод, че Давид нарече Месията свой Господар⁴⁰⁵, когато Той твърди: „Преди Авраам да беше, аз съм“ (Иоан. 8, 58) и дори: „Отец и аз, едно сме“ (Иоан. 10, 30). 253

591 Исус поиска от религиозните власти на Йерусалим да повярват в Него заради делата на Неговия Отец, които Той изпълняваше⁴⁰⁶. Но един такъв акт на вяра трябваше да премине през собствената Му тайнсвена смърт към едно ново „раждане свише“⁴⁰⁷ с привличане на божествената благодат⁴⁰⁸. Подобно изискване за обръщане във вярата, поставено пред удивителното изпълнение на обещанията⁴⁰⁹, позволява да разберем трагичната грешка на Синедриона, който счита, че Исус заслужава смърт като богохулник⁴¹⁰. Неговите членове действат както поради „невежество“⁴¹¹, така и поради „ожесточение“⁴¹² на „сърцата“⁴¹³. 526
574

Накратко

592 *Исус не унищожил Закона на Синай, а го изпълнил⁴¹⁴ така съвършено⁴¹⁵, че откри неговия висш смисъл⁴¹⁶ и изкупи прегрешенията против него⁴¹⁷.*

593 *Исус почиташе Храма, като отиваше там на поклонение по време на еврейските празници. Той обикна ревностно това жи-*

⁴⁰² Вж. Иоан. 5, 18; 10, 33.

⁴⁰³ Вж. Иоан. 17, 6, 26.

⁴⁰⁴ Вж. Мат. 12, 6.

⁴⁰⁵ Вж. Марк. 12, 36-37.

⁴⁰⁶ Вж. Иоан. 10, 36-38.

⁴⁰⁷ Вж. Иоан. 3, 7.

⁴⁰⁸ Вж. Иоан. 6, 44.

⁴⁰⁹ Вж. Ис. 53, 1.

⁴¹⁰ Вж. Марк. 3, 6; Мат. 26, 64-66.

⁴¹¹ Вж. Лук. 23, 24; Деян. 3, 17-18.

⁴¹² Вж. Марк. 3, 5; Рим. 11, 25.

⁴¹³ Вж. Рим. 11, 20.

⁴¹⁴ Вж. Мат. 5, 17-19.

⁴¹⁵ Вж. Иоан. 8, 46.

⁴¹⁶ Вж. Мат. 5, 33.

⁴¹⁷ Вж. Евр. 9, 15.

лице на Бога сред хората. Храмът олицетворява неговата Тайна. Той предизвести за неговото разрушаване само за да открие, че със собственото Му умъртвяване ще настъпи нова ера в историята на спасението, в която Неговото Тяло ще бъде окончателният Храм.

- 594 Спроцаването на греховете и други такива дела Исус се прояви като истинния Бог Спасител⁴¹⁸. Някои от евреите, които не признаха, че Бог е станал у Него човек⁴¹⁹, виждаха в Него човек, който се прави на Бог⁴²⁰, и го осъдиха като богохулник.

Параграф 2

ИСУС УМРЯ РАЗПНАТ

I. Процесът на Исус

РАЗДЕЛЯНЕТО НА ЕВРЕЙСКИТЕ ВЛАСТИ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ИСУС

595 Измежду религиозните власти на Йерусалим не само фарисеят Никодим⁴²¹ или велможата Йосиф Ариматейски са тайни ученици на Исус⁴²², но дълго време по повод на Исус „произлизат разпри“⁴²³, така че в навечерието на Страданиято св. Йоан казва, че „мнозина началници повярваха в Него“, макар и по твърде несвършен начин (*Иоан.* 12, 42). В това няма нищо учудващо, ако се вземе под внимание, че веднага след Петдесетница „голямо множество свещеници се покоряваха на вярата“ (*Деян.* 6, 7) и че „някои от фарисеите бяха повярвали“ (*Деян.* 15, 5). Затова св. Яков казва на св. Павел: „десетки хиляди са повярвалите иудеи и те всички са ревнителни на Закона“ (*Деян.* 21, 20).

596 Религиозните власти на Йерусалим не са били единодушни в поведението си спрямо Исус⁴²⁴. Фарисеите заплашвали с отлъчване от синагогата всички, които Го последват⁴²⁵. На тези, които се страхували, че „всички ще повярват в Него, и ще дойдат римляни, та ще ни разорят и страната и народа“ (*Иоан.* 11, 48), първосвещеникът Каиафа предложил, пророкувайки: „За нас е по-добре един човек да умре за народа, отколкото цял народ да погине“ (*Иоан.* 11, 50). Синедрионът обявил, че Исус „заслужава смърт“⁴²⁶ като богохулник, но понеже нямал право да осъжда на смърт никого⁴²⁷, предал Исус на римляните с обвинението в политически бунт⁴²⁸, което Го поставяло наравно с Варава, обвинен в „бунт и убийство“ (*Лук.* 23, 19). Първосвещениците упражнили върху Пилат и политически натиск, за да осъди Исус на смърт⁴²⁹.

ЕВРЕИТЕ НЕ СА КОЛЕКТИВНО ОТГОВОРНИ ЗА СМЪРТТА НА ИСУС

597 Като се вземе под внимание историческата сложност на про-

⁴¹⁸ Вж. *Иоан.* 5, 16-18.

⁴¹⁹ Вж. *Иоан.* 1, 14.

⁴²⁰ Вж. *Иоан.* 10, 33.

⁴²¹ Вж. *Иоан.* 7, 50.

⁴²² Вж. *Иоан.* 19, 38-39.

⁴²³ Вж. *Иоан.* 9, 16-17; 10, 19-21.

⁴²⁴ Вж. *Иоан.* 9, 16; 10, 19.

⁴²⁵ Вж. *Иоан.* 9, 22.

цеса на Исус, разкрита в евангелските разкази, и какъвто и да е личният грях на авторите на процеса (*Юда, Синедрион, Пилат*), познат само на Бога, не може да се припише колективна отговорност на евреите в Йерусалим въпреки виковете на стеклото се множество²³⁰ или общите обвинения, съдържащи се в апостолските обръщения след Петдесетница⁴³¹. Самият Исус, който прощава от Кръста⁴³², и след него Петър оправдават с „невежеството им“⁴³³ евреите в Йерусалим, та дори и техните водачи. Още по-малко може, като се изхожда от виковете на народа: „Кръвта Му нека бъде върху нас и върху чедата ни“ (*Мат. 27, 25*), които са просто формула за узаконяване на извършването⁴³⁴, да се разпростре отговорността върху другите евреи в пространството и времето:

1753

По същия начин се произнесе Църквата на Втория ватикански събор: „Това, което е било извършено по време на Страданията, не може да бъде вменявано без разлика на всички живеещи тогава евреи, нито на евреите от наше време... Евреите не трябва да бъдат представяни като осъдени от Бога, нито пък прокълнати, като че ли това произтича от Свещеното Писание.“⁴³⁵

1735

Всички грешници са били причина за Христовото страдание
598 Във вярата на своята Учителна власт, както и в свидетелството на своите светци, Църквата никога не е забравяла, че самите грешници са причинили и извършили всички мъчения, които изтърпя божественият Изкупител⁴³⁶. Имайки предвид, че нашите грехове засягат Самия Христос⁴³⁷, Църквата не се колебае да вмени на християните най-тежката отговорност за Страданията на Исус, отговорност, която твърде често е била стоварвана единствено върху евреите.

839

„Трябва да отсъдим, че тази вина владее всички, които по-често падат в грехове. Тъй като нашите прегрешения накараха нашия Господ Исус

⁴²⁶ Вж. *Мат.* 26, 66.

⁴²⁷ Вж. *Иоан.* 18, 31.

⁴²⁸ Вж. *Лук.* 23, 2.

⁴²⁹ Вж. *Иоан.* 19, 12. 15. 21.

⁴³⁰ Вж. *Марк.* 15, 11.

⁴³¹ Вж. *Деян.* 2, 23-36; 3, 13-14; 4, 10; 5, 30; 7, 52; 10, 39; 13, 27-28; *1Тим.* 2, 14-15.

⁴³² Вж. *Лук.* 23, 34.

⁴³³ Вж. *Деян.* 3, 17.

⁴³⁴ Вж. *Деян.* 5, 28; 18, 6.

⁴³⁵ CONCILIUM VATICANUM II, Decl. *Nostra aetate*, 4: AAS 58 (1966) 743.

Христос да претърпи Кръстното страдание, несъмнено тези, които се впускат в безчестие и позорни деяния, „Го разпъват отново в сърцето си и хулят Сина Божи чрез своите грехове“ (*Евр.* 6, 6). И трябва да признаем, нашето престъпление в случая е по-голямо от това на евреите. Защото те, според свидетелството на апостола, „ако бяха го познали като Цар на славата, нямаше никога да Го разпънат“ (*1Кор.* 2, 8). Обратно, ние заявяваме, че го познаваме, и когато въпреки това Го отричаме с нашите деяния, сякаш по някакъв начин налагаме връз Него оскверняващите си ръце⁴³⁸.

„И дори демоните не Го разпънаха, а ти заедно с тях Го разпъна и Го разпъваш още, тъйнейки в пороци и грехове.“⁴³⁹

1851

II. Изкупителната смърт на Христос в божествения замисъл на спасението

„Иисус, по определена воля и предведение Божие предаден“

599 Насилствената смърт на Исус не бе плод на случайно и нещастно стечение на обстоятелствата. Тя принадлежи към тайната на Божия замисъл, както св. Петър обяснява на израилтяните от Йерусалим още при първата проповед на Петдесетница: „Него, по определена воля и предведение Божие предаден“ (*Деян.* 2, 23). Този библейски начин на изразяване не означава, че тези, които са „предали Исуса“⁴⁴⁰, са били само пасивни изпълнители на една предварително написана от Бога сцена.

600 За Бога всички моменти на времето са настоящи в тяхната актуалност. Следователно Той установява вечния замисъл на предопределението, като включва в него свободния отклик у всеки човек на Неговата благодат: „Защото наистина се събраха в този град против Светия Твой Син Исуса, Когото си Ти помазал, Ирод и Понтий Пилат с езичниците и с народа израилски⁴⁴¹, за да сторят това, което Твоята ръка и Твоята воля бе предопределила да стане“ (*Деян.* 4, 27-28). Бог допусна деянията, родени от тяхното заслепение⁴⁴², за да изпълни своя спасителен замисъл⁴⁴³.

517

⁴³⁶ *Catechismus Romanus*, 1, 5, 11: ed. P. RODRÍGUEZ (Città del Vaticano-Pamplona 1989) p. 64; вж. *Евр.* 12, 3.

⁴³⁷ Вж. *Мат.* 25, 45; *Деян.* 9, 4-5.

⁴³⁸ *Catechismus Romanus*, 1, 5, 11: ed. P. RODRÍGUEZ (Città del Vaticano-Pamplona 1989) p. 64.

⁴³⁹ SANCTUS FRANCISCUS ASSISIENSIS, *Admonitio* 5, 3: *Opuscula sancti Patris Francisci Assisiensis*, ed. C. ESSER (Grottaferrata 1978) p. 66.

„УМРЯ ЗА ГРЕХОВЕТЕ НИ, СПОРЕД ПИСАНИЯТА“

601 Този божествен замисъл на спасението посредством смъртта на „Праведника Раб“⁴⁴⁴ бе известен в Писанията отнапред като тайна на всеобщото Изкупление, т. е. като откуп, който освобождава хората от робството на греха⁴⁴⁵. В една изповед на вярата, където казва, че е „приел“⁴⁴⁶, свети Павел изповядва: „Христос умря за греховете ни, според Писанията“ (*1 Кор.* 15, 3)⁴⁴⁷. Изкупителната смърт на Исус изпълва особено пророчеството за страдащия Раб⁴⁴⁸. Самият Исус представя смисъла на Своя живот и Своята смърт в светлината на страдащия Раб⁴⁴⁹. След Своето Възкресение Той дава това тълкуване на учениците от Емаус⁴⁵⁰, а впоследствие и на самите апостоли⁴⁵¹.

312

„БОГ ЗА НАС ГО ГРЯХ НАПРАВИ“

602 Съобразно с това св. Петър изрази апостолската вяра в божествения замисъл на спасението по следния начин: „Като знаете, че не с тленни неща – сребро или злато, сте изкупени от суетния живот, предаден вам от бащите, но с драгоценната кръв на непорочния и чист като агнец Христос, Който е бил предназначен още преди свят да се създаде, но се яви в последно време за вас“ (*1 Петр.* 1, 18-20). Греховете на хората, последица от първородния грях, са наказани чрез смърт⁴⁵². Като изпрати Своя собствен Син в образа на раб⁴⁵³, образа на отпадналата и смъртна човешка природа, опреде

652

713

⁴⁴⁰ Вж. *Деян.* 3, 13.

⁴⁴¹ Вж. *Пс.* 2, 1-2.

⁴⁴² Вж. *Мат.* 26, 54; *Иоан.* 18, 36; 19, 11.

⁴⁴³ Вж. *Деян.* 3, 17-18.

⁴⁴⁴ Вж. *Ис.* 53, 11; *Деян.* 3, 14.

⁴⁴⁵ Вж. *Ис.* 53, 11-12; *Иоан.* 8, 34-36.

⁴⁴⁶ Вж. *1 Кор.* 15, 3.

⁴⁴⁷ Вж. също *Деян.* 3, 18; 7, 52; 13, 29; 26, 22-23.

⁴⁴⁸ Вж. *Ис.* 53, 7-8; *Деян.* 8, 32-35.

⁴⁴⁹ Вж. *Мат.* 20, 28.

⁴⁵⁰ Вж. *Лук.* 24, 25-27.

⁴⁵¹ Вж. *Лук.* 24, 44-45.

лена „да се принесе в жертва за грях“⁴⁵⁴, Бог „Оногова, Който не знаеше грях, за нас Го грях направи, та да станем чрез Него праведни пред Бога“ (2 Кор. 5, 21).

400 603 Исус не прие осъждането, сякаш Той Самият е сгрешил⁴⁵⁵, но в изкупителната си любов, единяваща Го винаги с Отца⁴⁵⁶, наложи връз Себе си нашето греховно отклонение от Бога, така че на Кръста от
519 наше име казва: „Боже мой, Боже мой, защо Си Ме оставил?“ (Марк. 15,34)⁴⁵⁷. След като по този начин Го обвърза с нас, грешниците, „Бог и собствения Си Син не пощади, а Го отдаде за всички ни“ (Рим. 8, 32), за да се помирим с Него чрез смъртта на Сина Му (Рим. 5, 10).

Бог е в началото на всеобщата изкупителна любов

604 Като отдава Своя Син заради нашите грехове, Бог показва, че неговият замисъл за нас е замисълът на благосклонната любов, която предшества всяка заслуга от наша страна: „В това се състои любовта, че не ние възлюбихме Бога, а Той ни възлюби и проводи Сина Си да стане умилюствие за нашите грехове“ (1 Иоан. 4, 10)⁴⁵⁸. „Но Бог доказва любовта Си към нас с това, че Христос
2572 умря за нас, още когато бяхме грешни“ (Рим. 5, 8).

605 Тази любов не прави изключение. Исус припомня това в края на притчата за изгубената овца: „Тъй и вашият Отец Небесен не иска да загине ни един от тези малките“ (Мат. 18, 14). Той потвърждава, че ще „даде душата си откуп за мнозина“ (Мат. 20, 28). „Мнозина“ не означава някакво ограничаване, а само противопоставя целостта на човечеството на единствената Личност на Изкупителя, който се предава, за да го спаси⁴⁵⁹. Църквата, следвайки апостоли-
211 те, учи⁴⁶⁰, че Христос е умрял за всички без изключение. „Няма, не
2009 е имало и не ще има дори един човек, за когото Христос да не е
1825 страдал.“⁴⁶¹

⁴⁵² Вж. Рим. 5, 12; 1Кор. 15, 56.

⁴⁵³ Вж. Фил. 2, 7.

⁴⁵⁴ Вж. Рим. 8, 3.

⁴⁵⁵ Вж. Иоан. 8, 46.

⁴⁵⁶ Вж. Иоан. 8, 29.

⁴⁵⁷ Вж. Пс. 21, 1.

⁴⁵⁸ Вж. 1 Иоан. 4, 19.

III. Христос поднесе Себе си на Своя Отец за нашите грехове

Целият живот на Христос е приношение на Отца

606 Синът Божи, Който „слезе от небето не за да изпълни Своята воля, а волята на Отца, Който Го е пратил“⁴⁶², казва, влизайки в света: „Ето, ида, Боже, да изпълня Твоята воля...“. „По тая воля сме осветени чрез *извършеното* веднъж завинаги принасяне на Исус Христовото тяло“ (Евр. 10, 5-10). Още от първия миг на своето Въплъщение Синът прегръща в Своята изкупителна мисия замисъла на божественото спасение: „Моята храна е да изпълнявам волята на Оногова, Който Ме е пратил, и да извърша Неговото дело“ (Иоан. 4, 34). Жертвата на Исус „за греховете на целия свят“ (1 Иоан. 2, 2) е израз на Неговото общение в любовта с Отца: „За това Ме люби Отец, защото Аз си давам душата“ (Иоан. 10, 17). Трябва „да разбере светът, че любя Отца и както ми е заповядал Отец, тъй и правя“ (Иоан. 14, 31).

402

634, 2793

517

607 Желанието да прегърне замисъла на изкупителната любов на Своя Отец движи целия живот на Исус⁴⁶³, защото изкупителното Му страдание е причината за Неговото Въплъщение: „Отче, избави ме от този час! Но за това и дойдох на този час“ (Иоан. 12, 27). „Да не изпия ли чашата, която Ми е дал Отец?“ (Иоан. 18, 11). И още върху Кръста преди „Свърши се“ (Иоан. 19, 30) Той казва: „Жаден съм“ (Иоан. 19, 28).

536

„Агнецът, Който взима върху Си греха на света“

608 След като прие да му даде Кръщение, както на грешниците⁴⁶⁴, Йоан Кръстител видя и посочи в Христос „Агнеца Божи, Който взима *върху Си* греха на света“⁴⁶⁵. Той показва по този начин, че Исус е както страдащият раб, който мълчаливо се оставя да бъде отведен на заклание⁴⁶⁶ и носи греха на множеството⁴⁶⁷, така и пасхалното агне, символ на Изкуплението на Израил през първата Пасха⁴⁶⁸.

457

⁴⁵⁹ Вж. Рим. 5, 18-19.

⁴⁶⁰ Вж. 2 Кор. 5, 15; 1 Иоан. 2, 2.

⁴⁶¹ Вж. CONCILIUM CARISIACUM (anno 853), *De libero arbitrio hominis et de praedestinatione*, canon 4: D.S. 624.

⁴⁶² Вж. Иоан. 6, 38.

⁴⁶³ Вж. Лук. 12, 50; 22, 15; Мат. 16, 21-23.

Целият живот на Христос изразява Неговата мисия: да служи и да даде душата Си откуп за мнозина⁴⁶⁹.

ИСУС СВОБОДНО ПРЕГРЪЩА ИЗКУПИТЕЛНАТА ЛЮБОВ НА ОТЦА

523 609 Като прегръща в своето човешко сърце любовта на Отца към хората, Исус „ги възлюби докрай“ (*Иоан.* 13, 1), защото „никой няма любов по-голяма от тая, да положи душата си за своите приятели“ (*Иоан.* 15, 13). Така в страданието и смъртта Неговата човешка природа стана свободен и съвършен инструмент на божествената любов, която иска спасението на хората⁴⁷⁰. В действителност Той свободно прие страданието и смъртта от любов към своя Отец и към хората, които Отец иска да спаси: „Никой не ми отнема (душата), но Аз Сам от Себе си я давам“ (*Иоан.* 10, 18). Оттук върховната свобода на Сина Божи, когато Той самият отива към смъртта⁴⁷¹.

НА ТАЙНАТА ВЕЧЕРЯ ИСУС ПРЕДВЕЩАВА СВОБОДНОТО ПРИНОШЕНИЕ НА СВОЯ ЖИВОТ

478 610 Исус изразява най-силно Своето свободно приношение на Вечерята с дванадесетте апостоли⁴⁷² в „нощта, когато бе предаден“ (*1 Кор.* 11, 23). В навечерието на Своето страдание, когато е още свободен, Исус прави от тази последна Вечеря с апостолите възпоменание на доброволното Си приношение пред Отца⁴⁷³ за спасението на хората: „Това е Моето Тяло, което за вас *се дава*“ (*Лук.* 22, 19). „Това е Моята Кръв на Новия Завет, която за мнозина *се пролива* за опрощаване на греховете“ (*Мат.* 26, 28).

515 611 Причастието, което Той установява в този момент, ще бъде „спомен“⁴⁷⁴ на неговата жертва. Исус включва апостолите в Своето собствено приношение и иска от тях да Го продължат⁴⁷⁵. Така Исус полага Своите апостоли за свещенослужители на Новия Завет: „И за тях Аз посветявам Себе Си, та и те да бъдат осветени чрез истината“ (*Иоан.* 17, 19)⁴⁷⁶.

⁴⁶⁴ Вж. *Лук.* 3, 21; *Мат.* 3, 14-15.

⁴⁶⁵ Вж. *Иоан.* 1, 29, 36.

⁴⁶⁶ Вж. *Ис.* 53, 7; *Иер.* 11, 19.

⁴⁶⁷ Вж. *Ис.* 53, 12.

⁴⁶⁸ Вж. *Исх.* 12, 3-14; *Иоан.* 19, 36; *1 Кор.* 5, 7.

⁴⁶⁹ Вж. *Марк.* 10, 45.

⁴⁷⁰ Вж. *Евр.* 2, 10, 17-18; 4, 15; 5, 2-9.

⁴⁷¹ Вж. *Иоан.* 18, 4-6; *Мат.* 26, 53.

⁴⁷² Вж. *Мат.* 26, 20.

АГОНИЯТА В ГЕТСИМАНИЯ	766
612 Чашата на Новия Завет, която Исус отнапред бе приел на Тайната Вечеря ⁴⁷⁷ , поднасяйки в жертва Самия Себе си, Той получава след това от ръцете на Отца в Своята агония в Гетсимания ⁴⁷⁸ , като се остави да „бъде послушен до смъртта“ (Фил. 2, 8) ⁴⁷⁹ . Исус се моли: „Отче мой, ако е възможно, нека Ме отмине тая чаша...“ (Мат. 26, 39). По този начин Той изразява ужаса, който представлява смъртта за Неговата човешка природа. В действителност тази човешка природа, както и нашата, е предопределена за вечен живот; нещо повече, за разлика от нашата тя е свършено свободна от греха ⁴⁸⁰ , който причинява смъртта ⁴⁸¹ ; но особеното за човешката природа на Исус е, че е взета от божественото Лице на „Началника на живота“ ⁴⁸² , на „Живия“ ⁴⁸³ . Като приема в човешката си воля да бъде изпълнена волята на Отца ⁴⁸⁴ , Той приема смъртта като изкупителка, за „да възнесе нашите грехове с Тялото Си на дървото“ (1 Петр. 2, 24).	1337 1364 1341, 1566
СМЪРТТА НА ХРИСТОС – ЕДИНСТВЕНОТО И ОКОНЧАТЕЛНО ЖЕРТВОПРИНОШЕНИЕ	
613 Смъртта на Христос е както <i>Пасхалното жертвоприношение</i> , което съдейства за окончателното изкупление на хората ⁴⁸⁵ чрез „Агнеца, Който взема върху Си греха на света“ ⁴⁸⁶ , така и <i>жертвоприношението на Новия Завет</i> ⁴⁸⁷ , което отново поставя човека в общение с Бога ⁴⁸⁸ , като го помирява с Него чрез кръвта, пролята за мнозина за опрощаване на греховете ⁴⁸⁹ .	532, 2600
	1009

⁴⁷³ Вж. 1 Кор. 5, 7.

⁴⁷⁴ Вж. 1 Кор. 11, 25.

⁴⁷⁵ Вж. Лук. 22, 19.

⁴⁷⁶ Вж. CONSILIIUM TRIDENTINUM, Sess. 22^a, *Doctrina de sanctissimo Missae Sacrificio*, canon 2: D.S 1752; Sess. 23^a, *Doctrina de sacramento Ordinis*, c. 1: DS 1764.

⁴⁷⁷ Вж. Лук. 22, 19.

⁴⁷⁸ Вж. Мат. 26, 42.

⁴⁷⁹ Вж. Евр. 5, 7-8.

⁴⁸⁰ Вж. Евр. 4, 15.

⁴⁸¹ Вж. Рим. 5, 12.

⁴⁸² Вж. Деян. 3, 15.

⁴⁸³ Вж. Откр. 1, 18; Иоан. 1, 4; 5, 26.

⁴⁸⁴ Вж. Мат. 26, 42.

1366 614 Христовата жертва е единствена по рода си, обхващайки и надминавайки всички жертви⁴⁹⁰. Жертването е преди всичко дар на самия Бог Отец: Отец отдава Своя Син, за да ни помири със Себе Си⁴⁹¹. Същевременно жертвата е приношение на Сина Божи, станал човек, Който свободно и от любов⁴⁹² принася Своя живот⁴⁹³ на Отца чрез Светия Дух⁴⁹⁴, за да поправи нашето неподчинение.

2099 ИСУС ЗАМЕНИ НАШЕТО НЕПОСЛУШАНИЕ СЪС СВОЕТО ПОСЛУШАНИЕ
 529, 1330 615 „Както чрез непослушанието на един човек мнозина станаха грешни, тъй и чрез послушанието на Един мнозина ще станат праведни“ (Рим. 5, 19). Чрез своето послушание чак до смърт кръстна Исус изпълни онова, което страдащият Раб поднася в замяна, давайки душата Си като изкупителна жертва. „Той понася върху Си греха на мнозина“ и ги оправдава, поемайки техните неправди⁴⁹⁵.
 2100 Исус изправи нашите провинения и ни оправда пред Бога за нашите грехове⁴⁹⁶.

Кръстът – завършек на ИСУСОВОТО ЖЕРТВОПРИНОШЕНИЕ

1850 616 Възлюбването „докрай“⁴⁹⁷ придава на жертвоприношението на Христос значение на изкупление и възстановление, покаяние и оправдание. Той ни обикна и позна всички в приношението на Своя живот⁴⁹⁸. „Любовта Христова ни обхваща, кога разсъждаваме върху това, че щом един е умрял за всички, всички са умрели“ (2 Кор. 5, 433 14). Никой човек, пък бил той и най-светият, не е бил в състояние да вземе върху си греховете на всички хора и да се принесе в жертва за всички. Съществуването в Христос на божествената Личност на Сина, която надминава и същевременно обхваща всички човешки личности, Го определя като Глава на цялото човечество и прави въз-

⁴⁸⁵ Вж. 1 Кор. 5, 7; Иоан. 8, 34-36.

⁴⁸⁶ Вж. Иоан. 1, 29; 1 Петр. 1, 19.

⁴⁸⁷ Вж. 1 Кор. 11, 25.

⁴⁸⁸ Вж. Изх. 24, 8.

⁴⁸⁹ Вж. Мат. 26, 28; Лев. 16, 15-16.

⁴⁹⁰ Вж. Евр. 10, 10.

⁴⁹¹ Вж. 1 Иоан. 4, 10.

⁴⁹² Вж. Иоан. 15, 13.

⁴⁹³ Вж. Иоан. 10, 17-18.

⁴⁹⁴ Вж. Евр. 9, 14.

⁴⁹⁵ Вж. Ис. 53, 10-12.

⁴⁹⁶ Вж. CONSILIUM TRIDENTINUM, Sess. 6^a, *Decretum de iustificatione*, c. 7: D.S. 1529.

можна Неговата жертва, изкупителна за всички.

617 „Чрез Своето пресвято страдание върху дървото на Кръста Той ни заслужи оправданието“, твърди *Съборът в Тренто*⁴⁹⁹, подчертавайки уникалния характер на жертвоприношението на Христос като „причина за вечното спасение“⁵⁰⁰. И Църквата почита Кръста, възпявайки: „Здравей, о, Кръст, единствена наша надежда!“⁵⁰¹ 478

НАШЕТО УЧАСТИЕ В ЖЕРТВОПРИНОШЕНИЕТО НА ХРИСТОС 468

618 Кръстът е единственото по рода си жертвоприношение на Христос, единственият посредник между Бога и хората⁵⁰². В своята Въплътена божествена Личност „Той донейде се съедини с всеки човек“⁵⁰³ и затова дава на всички хора по начин, познат на Бога, възможността да се присъединят към Пасхалната тайна⁵⁰⁴. Сам Той приканва своите ученици: „Ако някой иска да върви след Мене... да вземе кръста си и Ме последва“⁵⁰⁵, защото Той пострада за нас и ни остави пример да следваме Неговите стъпки⁵⁰⁶. В действителност Той иска да присъедини към Изкупителната си жертва ония, които първи са познали Неговото благо⁵⁰⁷. Това се изпълва по най-съвършен начин в лицето на Неговата Майка, приобщена много по-дълбоко от всеки друг към тайната на Неговото изкупително страдание⁵⁰⁸. 519 1992 1235

„Единствената истинска стълба на рая, по която можем да се изкачим на небето, е Кръстът.“⁵⁰⁹

Накратко

619 „Христос умря за греховете ни, според Писанията“ (1 Кор. 15, 3). 1368, 1460 307, 2100

620 Нашето спасение произтича от изначалната Божия любов 964

⁴⁹⁷ Вж. *Иоан.* 13, 1.

⁴⁹⁸ Вж. *Гал.* 2, 20; *Еф.* 5, 2, 25.

⁴⁹⁹ CONSILIIUM TRIDENTINUM, Sess. 6^a, *Decretum de iustificatione*, c. 1: D.S. 1529.

⁵⁰⁰ Вж. *Евр.* 5, 9.

⁵⁰¹ Вж. *Additio liturgica ad Hymnum „Vexilla Regis“: Liturgia Horarum*, editio typica, v. 2 (Typis Polyglottis Vaticanis 1974) p. 313; v. 4 (Typis Polyglottis Vaticanis 1974) p. 1129.

⁵⁰² Вж. *1 Тим.* 2, 5.

⁵⁰³ CONCILIIUM VATICANUM II, Cpnst. past. *Gaudium et spes*, 22: AAS 58 (1966) 1042.

⁵⁰⁴ Вж. CONCILIIUM VATICANUM II, Cpnst. past. *Gaudium et spes*, 22: AAS 58 (1966) 1043.

⁵⁰⁵ Вж. *Мат.* 16, 24.

⁵⁰⁶ Вж. *1 Петр.* 2, 21.

спрямо нас, защото „Той ни възлюби и проводи Сина Си да стане умилостивение за нашите грехове“ (1Иоан. 4, 10). „Бог приими света със Себе Си чрез Христа“ (2 Кор. 5, 19).

- 621 *Исус свободно принесе Себе си за нашето спасение. Той сам съобщава този дар и го предвестява на Тайната Вечеря: „Това е Моето Тяло, което за вас се дава“ (Лук. 22, 19).*
- 622 *Изкуплението на Христос се състои в това, че Той „даде душата Си откуп за мнозина“ (Мат. 20, 28), „понеже бе възлюбил своите... докрай“ (Иоан. 13, 1), за да знаят те, че са изкупени от суетния живот, предаден им от бащите⁵¹⁰.*
- 623 *Чрез своето пълно послушание от любов към Отца чак до „смърт кръстна“ (Фил. 2, 8) Исус изпълни изкупителната мисия⁵¹¹ на страдащия Раб, който оправда мнозина, като понесе техните грехове⁵¹².*

Параграф 3

ИСУС БЕ ПОГРЕБАН

624 „По Божията благодат Той вкуси смърт за всички“ (Евр. 2, 9). В Своя спасителен замисъл Бог нареди Неговият Син не само да умре за нашите грехове (1 Кор. 15, 3), но също да „вкуси смъртта“, което ще рече да узнае състоянието на смъртта, при което душата Му се отделя от тялото за времето от момента, когато издъхва на Кръста, до момента, когато възкръсва. Състоянието на Христовата смърт е тайната на гроба и слизането в ада. Това е тайната на Великата Събота, когато Христос, положен в гроба⁵¹³, показва големия съботен покой на Бога⁵¹⁴, след като е извършено спасението на хората⁵¹⁵, което умиротворява целия свят⁵¹⁶.

Христовото тяло в гроба

625 Оставането на Христос в гроба определя реалната връзка между състоянието на Христос в претърпяване на страданието преди Пасхата и славно-

⁵⁰⁷ Вж. Марк. 10, 39; Иоан. 21, 18-19; Кол. 2, 24.

⁵⁰⁸ Вж. Вж. Лук. 2, 35.

⁵⁰⁹ SANCTA ROSA DE LIMA: P. HANSEN, *Vita mirabilis [...] venerabilis sororis Rosae de sancta Maria Limensis, Romae 1664, p. 137.*

⁵¹⁰ Вж. 1 Петр. 1, 18.

⁵¹¹ Вж. Ис. 53, 10.

⁵¹² Вж. Ис. 53, 11; Рим. 5, 19.

то Му настоящо състояние на Възкръснал. Същата Личност на „Живия“ може да каже: „Бях мъртъв, и ето жив Съм во веки веков“ (*Откр.* 1, 18). 362, 1005

„Тайната на онова, което Бог отреди за смъртта на Сина Си и Възкресението от мъртвите, е, че не попречи на смъртта да раздели душата от тялото според необходимия ред в природата, но отново ги съедини чрез Възкресението, така че в него смъртта и животът отново да се съприкосновят: и ако някой установи в Него природата си, разделена от смъртта, сам Той ще бъде принципът, възсъединяващ разделеното.“⁵¹⁷ 343

626 Понеже „Началникът на живота“, Който е бил убит⁵¹⁸, е също „Живият, Който възкръсна“⁵¹⁹, по необходимост тялото и душата на Сина Божи продължават да съществуват ведно в Неговата божествена Личност, макар да са били разделени от смъртта:

„Макар че Христос е умрял като човек и светата Му душа е била отделена от неопетненото Му тяло, това не означава, че божествеността Му е била отделена и от двете – от душата и тялото, нито пък че Личността е била разделена на две. Следователно и тялото, и душата са съществували в Личността на Словото от самото начало; и макар че в смъртта биват откъснати едно от друго, все пак остават винаги в единната Личност на Словото.“⁵²⁰

„Ти не ще допуснеш Твоя Светия да види тление“

627 Смъртта на Христос е била действителна в смисъл, че е сложила край на Неговото земно съществуване като човек. Но поради единението, което Личността на Сина е запазила с Тялото, то не се е превърнало в тленна останка както другите, „понеже смъртта не можеше да Го удържи“ (*Деян.* 2, 24) и понеже „божествената сила съхрани тялото Христово от разтление“⁵²¹. За Христос може едновременно да се каже: „Той бе изтръгнат от земята на живите“ (*Ис.* 53, 8); и: „Плътта ми ще почива в надежда, защото Ти не ще оставиш душата ми в ада и не ще допуснеш Твоя Светия да види тление“ 470, 650

⁵¹³ Вж. *Иоан.* 19, 42.

⁵¹⁴ Вж. *Евр.* 4, 4-9.

⁵¹⁵ Вж. *Иоан.* 19, 30.

⁵¹⁶ Вж. *Кол.* 1, 18-20.

⁵¹⁷ SANCTUS GREGORIUS NYSSENUS, *Oratio catechetica* 16, 9:TD 7, 90 (PG 45, 52).

⁵¹⁸ Вж. *Деян.* 3, 15.

⁵¹⁹ Вж. *Лук.* 24, 5-6.

⁵²⁰ SANCTUS IOANNES DAMASCENUS, *Expositio fidei*, 71 [*De fide orthodoxa*, 3, 27]: PTS 12, 170 (PG 94, 1098).

1009 (Деян. 2, 26-27)⁵²². Възкресението на Исус „на третия ден“ (1 Кор. 15, 4; Лук. 24, 46)⁵²³ бе свидетелство за това, макар да се е вярвало, че тлението се проявява едва от четвъртия ден⁵²⁴.

1683

„ПОГРЕБАНИ С ХРИСТА...“

628 Кръщението, чийто начален и свършен знак е потапянето, означава въздействието, че заедно с Христос християнинът слиза в гроба и умира за греха заради последващия нов живот: „Ние се погребяхме с Него чрез кръщението в смъртта, та както Христос възкръсна от мъртвите чрез славата на Отца, тъй и ние да ходим в обновен живот“ (Рим. 6,4)⁵²⁵.

Накратко

629 Исус вкуси смъртта за всеки човек⁵²⁶. Синът Божи, станал човек, е наистина Онзи, който умря и бе погребан.

537 630 За времето, когато Исус остава в гроба, Неговата божествена Личност продължава да притежава както душата, така и тялото, които са били разделени от смъртта.

1215 Ето защо тялото на умрелия Христос не видя тление (Деян. 13, 37).

⁵²¹ SANCTUS THOMAS AQUINAS, *Summa theologiae* 3, 51, 3, ad 2: Ed. Leon. 11, 490.

⁵²² Вж. Пс. 15, 9-10.

⁵²³ Вж. Мат. 12, 40; Иоан. 2, 1; Ос. 6, 2.

⁵²⁴ Вж. Иоан. 11, 39.

⁵²⁵ Вж. Кол. 2, 12; Фил. 5, 26.

⁵²⁶ Вж. Евр. 2, 9.